GAZETA KRAKOWSKA

Nro 42.

Z KRAKOWA DNIA 25. MAIA 1817 Roku W NIEDZIELĘ.

Z Warszawy d. 17 Maia.

Wypis z Protokułu Sekretaryiatu Stanu Królestwa Polskiego.

My z Bożey Łaski

ALEXANDER I.

Cesarz Wszech Rossyy, Król Polski &c. &c. &c.

Gdy z zaprowadzeniem Kommissyy Woiewódzkich, Uchwałą Namiestnika Naszego z dnia 3 Lutego r. z. urządzonych, Rady Prefekturalne za byłego Rządu Xięztwa Warszawskiego exystuiące ustały, zważywszy, że też Rady co do attrybucyy w przedmiocie sporów Administracyynych onym służących zastąpionemi bydź potrzebuią, nim prawo oznaczy w tey mierze ostateczne zasady, po zasięgnieniu zdań ogólnego zebrania Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowiemy:

Art. 1. Kommissyie Woiewódzkie Uchwałą Namiestnika Naszego dnia 3 Lutego r. z. wedle ustawy Konstytucyyney urządzone, trudnić się będą (oprócz służących im teraz attrybucyy) sprawowaniem sądownictwa w przedmiotach sporu Administracyynego, które dawniey podług konstytucyi Xięztwa Warszawskiego do attrybucyy Rad Prefekturalnych należało. — Komplet do odbywania takowego Sądownictwa, składać się ma z trzech Członków Kommissyi, oprócz Assessora prawnego, do którego iednak referowanie tylko sprawy należeć będzie. — Członek zawiaduiący Wydziałem, którego spór dotyczę się, nie może wchodzić do kompletu, ile razy zachodzić będzie potrzeba czynienia śledztwa, albo odbierania przysięgi, bądź w mieście Woiewódzkiem, bądź w obwodach, zawsze ieden z Sądowych Urzędników właściwych wezwanym bydź do takowego Aktu, i odbyć go bezpłatnie na mieyscu, z wynagrodzeniem tylko kosztów podróży, powinien. Wyroki Kommissyy Woiewódzkich, których należność uznana nie przechodzi pięćdziesiąt złotych, nie podpadaią już żadnemu dalszemu odwołaniu się.

Art. 2. Attrybucyie Rady Stanu Xięztwa Warszawskiego, co do tegoż Sądownictwa sporu Administracyynego, pozostaną nadal przy dzisieyszey Radzie Stanu Królestwa, i odbywane będą w zwykłym

iey komplecie. Instrukcyią takowych sporów prowadzić będzie Kommissyia Instrukcyyna.

Art. 3. Delegacyia Administracyyna, trudniąca się w Zastępstwie Rady Stanu roztrzyganiem ostatecznem sporów przez uchwałę Naszego Namiestnika dnia 20 Lutego i 23 Listopada 1816 r. iey powierzonych, zastępować też Radę Stanu w rozsądzeniu ostatecznym spraw, z mocy ninieyszego postanowienia Radzie Stanu attrybuowanych, i to przez przeciąg czasu, iaki od Namiestnika Naszego uznanym zostanie za potrzebny dla takowego Zastępstwa.

Art. 4. Urządzenia Skarbowe w Woiewództwach, Mazowieckiem, Kaliskiem, Płockiem i Augustowskiem, przy załatwieniu sporów Skarbowych zachowywane, rozciągać się będą na cały kray Naszego Królestwa Polskiego.

Art. 5. Spór przez prywatną stronę do Sądownictwa Administracyynego w przedmiotach pod też Sądownictwo podpadaiących wytoczony, nie będzie mógł tamować bynaymniey biegu, ani też skutku exekucyi, która drogą Administracyyną prowadzoną bydź ma.

Art. 6. Wszelki spór, któryby między Władzą publiczną, lub iakimkolwiek bądź Instytutem publicznym, z iedney, a osobą prywatną z drugiey strony, o prawo do Włości, to iest, *de jure* (iak n.p. o Dziedzictwo dóbr nieruchomych, o granice, o prawo hipoteczne, o prawo do służebności *servitutis*,) o należność kapitałów, lub iakichkolwiek wieczystych funduszów, o ważność tranzakcyi, testamentów, lub innych autentycznych, takowe do własności prawo dowodzących aktów i t. p. zachodził, należy do attrybucyi zwyczaynego Sądownictwa, i nigdy pod żadnym pozorem podciągany bydź nie może pod Sądownictwo sporu Administracyynego, niniejszem postanowieniem na nowo zaprowadzone.

Art. 7. Przypadki kollizyi między Sądownictwem Administracyynego sporu, a Sądownictwem zwyczaynem wydarzać się mogące, rozwiązywać ma Rada Stanu w przepisanym komplecie swoim. Ile razy zaś w Radzie Stanu toczyć się będzie interes sporny, w iakimkolwiek rodzaiu, Radca Stanu, Nadzwyczayny Prokurator Jeneralny i Członki Kommissyi Sprawiedliwości, wezwanemi bydź maią do zasiadania w ogólnem zebraniu teyże Rady Stanu.

Wykonanie niniejszego Postanowienia Kommissyiom Rządowym, w czem do którey należy, polecamy.

W Petersburgu d. 30 Marca / 11 Kwietnia 1817.

(podp.) *ALEXANDER.*
przez Cesarza i Króla
(L.S.) Minister Sekretarz Stanu
Ig. Sobolewski.
Zgodno z oryginałem:
Minister Sekretarz Stanu
(pod.) *Ig. Sobolewski.*
Zgodno z Oryginałem
Radca Sekr: Stanu, Jen: Brygady
(Podpisano) *Kossecki.*
Za Zgodność :
Jan Pomian *Kruszyński*,
Sekr: Jen: Kommis. Rząd.
Przych. i Skarbu.

W Imieniu Nayiaśnieyszego
ALEXANDRA I.
Cesarza Wszech Rossyy, Króla Polskiego
&c. &c. &c.
NAMIESTNIK Królewski w Radzie Stanu.

Zważywszy, iż tenże sam powód, który wskazał był w roku przeszłym potrzebę zostawienia żydów przy wolności szynkowania trunków do dnia 1go Lipca r. b. trwa ieszcze w całey mocy, gdy zamierzone względem tego ludu ogólne urządzenie zaprowadzonem nie zostało, stanowiemy:

Iż wzmiankowana dopiero wolność szynkowania w miastach i po wsiach ograniczona dla Starozakonnych Postanowieniem Naszem z dnia 4go Maia r. 18.6 po dzień 1 Lipca r. 1817 ma bydź obecnie przedłużoną do dnia 1 Lipca r. 1818 z zachowaniem i przystosowaniem wszelkich zastrzeżeń i warunków, iakie w pomienionem dopiero Postanowieniu Naszem są umieszczone.

Dopełnienie ninieyszego Kommissyiom Rządowym Spraw Wewnętrznych i Policyi, tudzież Przychodów i Skarbu, w czem do którey należy, polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyyney d. 6 Maia 1817.

(Pod.) *Zaiączek.*

Minis: Spraw Wew: i Policyi (podp:) T. *Mostowski.*

Radca Sekre: Stanu Jenerał Brygady, (pod.) *Kossecki.*

Zgodno z Oryginałem
Radca Sekretarz Stanu, Jen. Br.
(podp.) *Kossecki.*

Za zgodność:
Sekretarz Jeneralny Kommissyi Rządowey Spraw Wewnęt: i Policyi
Aug. Karski.

W Imieniu Nayiaśnieyszego
ALEXANDRA I.
Cesarza Wszech Rossyy, Króla Polskiego &c. &c. &c.
Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Chcąc uwolnić mieszkańców Królestwa Polskiego od dotychczasowego bezpłatnego dostarczania podwód dla woyska, i oswobodzić rolnictwo od ciężarów, niedogodności wzrostowi iego przeszkadzaiących, na przedstawienie Kommissyy Rządowych Spraw Wewnętrznych i Policyi, tudzież Woyny, postanowiliśmy i stanowiemy:

Art. 1. Bezpłatne dostarczanie podwód przez mieszkańców Królestwa dla woyska Polskiego od dnia 1 Lipca r. b. zupełnie ustaie w całym kraiu.

Art. 2. Dostawione przez mieszkańców podwody na potrzebę tegoż woyska opłacane będą po złotym iednym na milę od podwody parokonney z funduszu kontyngensowego z summy stu tysięcy N. 100,000 złotych Polskich na ten przedmiot przeznaczaiącey się, która przez Kommissyią Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi za wezwaniem Kommissyi Rządowey woyny, teyże w miarę potrzeby wypłacana bydź ma *salvo calculo.*

Art. 3. Kommissyia Rządowa Woyny wyda potrzebne w tey mierze urządzenia szczegółowe i rachunkowości.

Dopełnienie ninieyszego Naszego Postanowienia Kommissyi Rządowey Spraw Wewnętrznych i Policyi i Kommissyi Rządowey woyny polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyyney dnia 10 Maia 1817 roku.

(*Podpisy iak wyżey.*)

Dalszy ciąg Zdania sprawy z czteroletnich prac naukowych Towarzystwa Królewskiego Przyiaciół Nauk.

Fizyka idąc drogą doświadczenia wielkie w tych latach uczyniła postępy, prze-

cieł iey część o płynach w ogólności, o świetle i cieplinie, o elektryczności, o magnetyzmie i o galwanizmie ieszcze dotąd więcey ciekawą, niżeli iest użyteczną. W niey doświadczenia do odkryć dodaią odkrycia, do skutków dołączaią nowe rozmaite skutki, powiększaią mnóztwo wiadomości rzeczy czyli faktów; lecz przy niemożności obięcia i ustosunkowania ich systematycznie, przy niepodobieństwie dotąd ściągnienia ich wszystkich pod iedne zasady i prawidła, okazuią tylko zastanawiaiącemu się nad niemi, nowe podania, nowe zabytki do nowych ieszcze umieiętności fizycznych. Przeciwnie, druga fizyki część, obeymuiąca statykę i dynamimikę; czyli całą część mechaniki, iuż robi umieiętność dokładną; maiąc stałe, nigdy niezmienne zasady iuż wydaie dla towarzystw ludzkich nieprzeliczone użytki w rolnictwie, w budownictwie, w sztukach, w rękodzielniach i w fabrykach. W tey drugiey części, w mechanice poczyniono i w kraiu naszym nowe wynalazki. Były przedstawianemi Towarzystwu nowe sieczkarnie, tartaki, młockarnie. Zegarmistrz Kuhajewski do mechanizmu zegarków przydał nowy swego wynalazku wychwyt. Członek naszego Towarzystwa Abraham Stern w roku 1812 podał pod rozwagę Towarzystwa wynalezioną przez siebie machinę uskuteczniaiącą cztery arytmetyczne działania. W następnych latach pracował tenże nad machiną wyciągaiącą pierwiastki kwadratowe. Nakoniec doskonaląc te dwa wynalazki, z dwóch zrobił iedną machinę wypełniaiącą z trzynastu liczbami działania arytmetyczne; i wyciągaiącą pierwiastki kwadratu z ułomkami.

Kollega Dąbrowski Professor matematyki w Liceum i w Szkole Główney, napisał rozprawę o sposobie dawania mateMatyki w szkołach publicznych.

Professor technologii w fizyko-matematycznym wydziale Szkoły Główney Jan Krystyian Hofmann, zatrudniał się udoskonaleniem sztuki garbarnictwa, szczególniey iakby co w dawnym sposobie garbowania było dobrem, połączyć z tem co w wynalazkach Seguina iest użyteczne.

W wydziale umieiętności kilku Członków pracowało nad rozpoznawaniem powszechnieyszych przyczyn upadku bydła w naszem kraiu. Kollega Rudnicki fizyk stolicy, wydał w tym przedmiocie dzieło Kollega Glotz prócz uwięczoney rozprawy, przesłał ieszcze inne w tey rzeczy swoie własne spostrzeżenia, i z innych Pisarzy stosowne wyciągi do Polski wyciągi.

Uczony Doktor Lernet członek naszego Zgromadzenia, przydał do swoiey rozprawy od Towarzystwa uwięczoney nowe uwagi, zebrane nad późnieyszem morowem powietrzem w Multanach.

Od wielu uczonych z sąsiedzkich kraiów odebrało Towarzystwo użyteczne pisma o chorobie włosów. Pracował szczególniey w tey części Kollega Doktor Wolff Professor Kliniki w Uniwersytecie Warszawskim. Rozprawa iego w tym przedmiocie znayduie się w rocznikach.

Kollega Krysiński Professor w Uniwersytecie Warszawskim, zatrudniał się Ekonomiią Polityczną. Ważna iest rozprawa iego o Rachubach w Gospodarstwie kraiowem.

Kollega Aigner, kończył swoie o architekturze dzieło, o którem w poprzedniczem zdawaoiu sprawy mówiłem. Przygotowane do tego w Rzymie ryciny, Autor iuż Towarzystwu przedstawił.

Byt naszego zgromadzenia w ostatnich czterech latach na zawsze ustalonym został. Nayłaskawiey Panuiący nam Król i Cesarz raczył uznać Zgromadzenia tego użyteczność i nadawszy mu tytuł Królewskiego Towarzystwa, swoim patentem utwierdził. Dzień dzisieyszy iest odebranego tego dobrodzieystwa rocznicą. Stanie on się odtąd na zawsze dniem publicznych naukowych naszych posiedzeń, oraz dniem odnawiaiącym w sercu uczonych Polaków uczucia wdzięczności dla nieśmiertelnego ich Dobroczyńcy.

Wzrostu naszego Towarzystwa dowodem iest dziesięć tomów roczników dla użytku Publiczności wydanych. Biblioteka przeszło dwoma tysiącami nowych książek iest powiększona, Zbiór historyi naturalney pomnożony nowemi ziemiopłodami kraiowemi.

Przez śmierć utraciło Towarzystwo nieodżałowaney pamięci członków:

Alexandra Sapiehę, Leopolda Lafontaine, Krystyana Szuch, Tadeusza Czackiego, Konstantego Tymienieckiego, X. Józefa

Jakubowskiego, Stanisława Trembeckiego, Jana Potockiego, Henniga w Królewcu, Eihard w Lipsku, X. Michała Sołtyka, Hrabię Markoliniego, Karola Serrę, Jekla w Wiedniu.

Wykazanie użyteczności ich dzieł naukowych, ich zasług w naszem Towarzystwie i w narodzie, podaliśmy w dziejach Zgromadzenia do potomnych pamięci i naśladowania, z załączeniem słusznych naszych uwielbień. Ta iest iedyna cześć od żywych należąca się umarłym.

Dla zastąpienia powyższey utraty Towarzystwo maiąc wzgląd na potrzeby wydziałów i różnych sekcyy, następne wybrało osoby:

Do klassy Członków czynnych, Kollegę Augusta Wolffa, Doktora Medycyny, z Członka przybranego wezwało na Członka czynnego. Wiadome są iego biegłość w naukach lekarskich, iego gorliwość i prace koło tych nauk wzrostu. Jest Professorem Terapii i Kliniki w Szkole Główney Warszawskiey, iest pisarzem wielu użytecznych rozpraw, wydał dzieło, Terapiia ogólna. Nad dalszem tegoż ukończeniem pracuie.

Felixa Bentkowskiego; znane w kraiu tego uczonego prace: od wielu lat iest Professorem w Lyceum Warszawskiem. Od rozpoczęcia się Szkoły Uniwersytetu w Warszawie, iest Professorem historyi powszechney. Jego staraniem i pracą ułożona i utrzymywaną była Biblioteka Liceiowa; on iest Redaktorem Pamiętnika Warszawskiego.

Walentego Maiewskiego. Jego pracą przełożony na oyczysty ięzyk Kodex handlowy. Będąc Członkiem przybranym ukazywał ciągle swoię gorliwość o wzrost tego Zgromadzenia. Do roczników wygotował kilka użytecznych rozpraw. Pracuie nad początkami historyi Sławian i nad dochodzeniem stosunków ięzyka Samskryckiego z mową Sławiańską.

Do klassy Członków przybranych wezwani:

Franciszek Armiński Professor Astronomii w Szkole Główney Warszawskiey. Niebędąc Członkiem, iuż w Towarzystwie miał swoie zasługi przez naukowe prace w wyznaczonych deputacyiach.

(Reszta potem)

Z Londynu d. 8 Maia.

Doniesienie z miesiąca Kwietnia o chorobie Króla iest iednakowey iak poprzedzaiące osnowy. Królowa iuż zupełnie wyzdrowiała. — Xżna Karolina Koburgska obchodziła d. 2 b. m. w Claremont rocznicę swoiego zaślubienia.

Poseł Hiszpański Hr. Fernan Nunez oddał d. 1 b. m. Xciu Rejentowi list odwoławczy i wyiechał d. 3 b. m. do Paryża. — Xże Wellington ma d. 12 ztąd wyiechać. Wczoray rozmawiał długo z Ministrami Lordami Liwerpool i Castlereagh.

Kommissarze do umorzenia długów zakupili w przeszłym tygodniu za 150,000 f. szt. akcyy i chcą ieszcze za drugie tyle zakupić. P. Vansittart obiecał podnieść papiery rządowe do 80 za 100 a przyymować ie po 75. Teraz stoią 72 do 73 za 100.

Xięgarzowi tuteyszemu Phillips, który udał się z prośbą do Ministra woyny o pozwolenie pisania do Bonapartego przez ręce tegoż Ministra o druk iego Pamiętników życia, zabroniono naysurowiey tak do niego, iako też do którey bądź osoby z iego orszaku pisać względem tego przedmiotu.

Liczba officerów morskich w Anglii wynosi 8007, z których znayduie się teraz w aktualney służbie tylko 980, to iest z 195 admirałów 12, z 871 kapitanów 68, z 797 kommodorów 45, z 3983 poruczników 362, i t. d.

P. Lampton oświadczył się wczoray w niższey izbie mocno przeciw nieużytecznemu poselstwu P. Canninga do Lizbony, które 1880 f. szt. kosztowało. Lecz uczyniony przez niego z tego powodu wniosek został większością 270 przeciw 76 głosów odrzucony. — Mowca teyże izby, P. Abbot,

złoży swóy urząd po ukończeniu teraźnieyszych posiedzeń i będzie na Barona Kidbrooke wyniesiony.

Pisma tuteysze tak wielką wystawiaią nędzę mieszkańców półnoeney części Szkocyi, iż dla utrzymania życia upuszczaią swoiemu bydłu krwi i gotuią.

Jedna z gazet tuteyszych ogłosiła następuiący wypis z listu, który znakomity Europeyski Hiszpan, posiadaiący w Mexyku wysoki urząd, pisać miał niedawno do swoiego przyiaciela w Hiszpanii, posiadaiącego także wysoki urząd: — "Woyska Królewskie liczą na papierze 30,000 ludzi, pomiędzy któremi 20,000 ochotników, którzy istotnie są tylko rekrutami. Z pierwszych zaledwo trzecia część składa się z rodowitych Hiszpanów, reszta z Kreolów, na których polegać nie można, skoro ich rząd z oczu spuści. Rozesłane w różne strony wyprawy rzadko są pomyślnemi, i nazwać się tylko mogą przechadzkami woyskowemi. Od początku rokoszu woyska nasze weszły 27 razy do Pasquaro, a przecież to miasto tak iest teraz za niepodległością, iak było wpoczątkach. Wpływ partyi Królewskiey na mniemania bardzo się teraz zmnieyszył; wynoszenia się są liczne i ieszcze byłyby większe, gdyby im nie przeszkadzano. Cała massa ludu iest za niepodległością, i Hiszpanie zgniecionemi nakoniec zostaną przez pomnażaiącą się coraz bardziey liczbę nieprzyiacioł. Nastąpi zaś to nieochybnie, ieżeli z Hiszpani przybywać będzie po 5 do 10,000 nie po 20 do 30,000 żołnierzy. Bez tego nic się nie zrobi, bo co w iednem mieyscu zyskamy, to w drugim stracimy; tu wstawi się osada, a zkąd inąd się cofnie. Skutkiem tego stanu będzie nakoniec nasz upadek i utrzymanie się niepodległości Ameryki.„

P. Jon Deans przybył tu z listami do wschodnio-indyyskiey kompanii. Odpłynął on d. 14 Kwietnia z Batawii. O tymże czasie oddane zostały woysku Niderlandskiemu osady Hollenderskie.

Przez przybyłe z Bengalu okręty Fenix i Xże Rejent nadeszły doniesienia do 6go Marca z wyspy S. Heleny. Bonaparte był pod owczas zdrowy. Staynia iego składa się z 10 mizernych koni z przylądka Dobrey nadziei, które nie wartałoby w Anglii ani po 10 f. szt. Od dawna nie widział go żaden z naszych officerów, ani z cudziemców. Co zaś większa żaden z Kommissarzy zprzymierzonych Mocarstw dotąd go nie widział; ciągle nie chce ich do siebie przypuścić.

Podług doniesień z Buenos-Ayres pod d. 5 Lutego Portugalczykowie nie opanowali ieszcze kraiu leżącego między Montevideo i Brazyliią. Strzelcy Artigasa zabieraią bydło i żywność pod murami Montevideo. W Buenos Ayres sądzą, że Portugalczykowie zaymą w krótce i Banda.

W ziednoczonych Stanach północney Ameryki tak dalece rozszerza się patryiotyzm, iż prawie wszyscy wyrzekaią się używania Angielskich rękodzielnych towarów, i chcą tylko kraiowych używać. — W Europie (wyraża list z Nowegoiorku) żalą się na taniość Angielskich towarów; lecz tu w Ameryce ieszcze ie taniey sprzedawać muszę, bo zapełnione są niemi składy, a nikt ich kupować nie chce. Z tego nawet powodu zrobiła się tu nowa spekulacyia; kupuią ie zabezcen i przesełaią znowu acz z małym zarobkiem do Europy.

Pisma tuteysze zawieraią wyciąg z listu, który uwięziona teraz w Paryżu Pani

Regnault de St. Jean d' Angelly pisała do swoiego męża przez officera Robert, który także aresztowany został. Pisze w nim nayuszczepliwiey o teraźnieyszym rządzie, pragnie powrotu Bonapartego, namienia o bliskiey rewolucyi i wzywa swoiego męża, aby iak nayprędzey do Europy powrócił.

Z Paryża d. 6 Maia.

Marszałek Jourdan zachorował niebezpiecznie w swoiey wsij Coudray. Lekarz Dufour poiechał dziś do niego.

Hr. Blacas poiechał znowu do Rzymu

Pisma tuteysze wyrażaią: Gdy w Anglii i Szwecyi dochodzono zbrodni przeciw osobie Królewskiey, odkryto podobneż spiski w Lizbonie, Madrycie, Rzymie i Neapolu, których sądownie dochodzą.

Amerykański officer z liniiowego okrętu Wasiugton pisze z Port-Mahon: "Z szalonym Dejem Algierskim zawaraliśmy nowy traktat. Rzekł on do P. Shale (Amerykańskiego konsula) że nie potrzebne są traktaty, ieżeli strony nieszczerze ie zawieraią; wnosiemy zatem, iż nieszczerze z nami działał, i zamyśla, iak mu się tylko pora nadarzy, zabierać znowu nasze okręty. Jest to nadzwyczayny człowiek; iego batteryie są teraz daleko w lepszym stanie, niżeli dawniey były, ponieważ dawne pomnożył nowemi. Szanuie bardzo nasz narod, ale niechce, aby go do traktatu przymuszać.„

Pani Genlis wydała tu dwie historyczne Powieści: "Smierć Pliniiusza i Jnez de Castro.

Z Madrytu d. 22 Kwietnia

Od powrotu Króla Ferdynanda uknowanych w Hiszpanii zostało powiększey części przez liberalistów pięć spisków; lecz żaden się nie udał; wszystkie tak spełzły, iak ostatni w Barcellonie, co okazuie przywiązanie wiernych poddanych do swoiego Monarchy.

Na granice Portugalii posełaią wiele pułków; sądzą iednak, iż zatargi pomiędzy obiema pokrewnemi Dworami zagodzone zostaną.

Z Bruxelli d. 8 Maia.

Król poiechał obeyrzeć warownie w Dornik, Moos i Charleroy, zkąd powrociwszy, uda się w tymże celu do Namur, Leodyium i Mastrychtu, gdzie ciągle wiele ludzi około tamteyszych warowni pracuie. W Ostendzie nie tylko ukończono zaczęte za panowania Francuzkiego warownie, ale ie rozszerzono i nowe wystawiono. Menin iest także umocniany.

W Dunkierce i Boulogne aresztowano wielu officerów, a między innemi z z dawney gwardyi, za podeyrzaną korrespondencyią i do Paryża odesłano. — Mowią, iż rząd Francuzki chce przedsięwziąść środki przeciw powiększaiącemu się ciągle wynoszeniu z kraiu officerów dawnego woyska.

Kiedy w Belgii niektórym z szlachty marzą się ieszcze dawne ich prawa lenne, emigranci Francuzcy nie przestaią nalegać o wrocenie im dawnych ich dóbr, iako narodowe zprzedanych. - Chociaż rząd odrzucił ich żądania, wyieżdzaią iednak zawsze z swoiemi prawami i nadzieiami.

Z Włoch d. 3 Maia.

Podług naynowszych doniesień z Rzymu zdrowie Oyca S. zaczena się polepszać; pierwszych dni Maia myślał udać się do Castel-Gandolfo.

Jeneralny komnissarz Angielski przy Rzptey wysp Jońskich wyznaczył kommis-

syią, która ma ułożyć listę kandydatów do zgromadzenia prawodawczego. Korfu mieć będzie 7 deputowanych, Cefalonia 8, Zante 7. S. Maura 4, Jtaka 1, Cerigo 1, Pozzo 1.

Listy z Kairu donoszą o osobliwości w Egipcie, że tam przez 4 dni deszcz padał. Gdy chałupy wieyskie są tam z samey gliny stawiane, przeto zniknęły na około wsie, i gdyby deszcz był ieszcze parę dni padał, tedy połowę Kairu byłaby Nilem zpłynęła.

Z Cerigo piszą, iż na końcu Stycznia krążyły po Archipelagu 2 Algierskie korsarskie okręty. Na brzegi Cerigo wyrzucone zostały rozbitki okrętu, który z roboty sądzą bydź Europeyskim; zapewne go rzeczeni korsarze złupili i rozbili.

Stollberga historyia Religii Jezusa Chrystusa w Niemieckim ięzyku napisana, przekładaią teraz z zalecenia Propagandy na Włoski. W przekładaniu Iwszey części wymazano te słowa: "Na stolicy S. Piotra zasiadał nie ieden Kaiafas," daley: "Mądry Homer,, przemazano, mądry, a zamiast Pan światów, położono: "Pan Swiata.,, Mówiąc Cenzor Barnabita Grandi, że Bóg ieden tylko świat stworzył.

Po trzech miesięczney nadzwyczayney suszy na wyspie Korsyce zapaliła się w powiecie Venaco ziemia, i płomienie spustoszyły w kilku godzinach kilka mil kraiu; we wsi Poggio spaliło się 15 domów.

Listy i okręty przybyłe z Turczech, które odbywaią kwarantannę w Ankonie, zapewniaią iednostaynie o uzbraieniu się Turcyi. Jedni sądzą, iż te uzbraiania wymierzone są przeciw Persyi, a drudzy, iż czynione tylko są przez przezorność na wypadki. Staraią się zaciągać do woyska Tureckiego officerów i żołnierzy Europeyskich, których do Smirny odsełaią, gdzie znaydować się iuż maią officerowie od artyleryi i znakomici Jenerałowie. (Gazette de France.)

Z Palermo (w Sycylii) donoszą, iż przez trzęsienia ziemi morze od tamteyszego brzegu daleko się umknęło, i że w Sycylii upadło wiele śniega. Podług innych listów z teyże wyspy wyrzucała góra Etna 6ciu otworami ogień, i wieś iedną od strony Nicolosi miało morze pochłonąć. (Wezuwiusz wyrzucał także na końcu Kwietnia ogień.)

Z Lipska d. 1 *Maia.*

Jarmark tuteyszy trwa iuż przeszło 8 dni, a niesłychać dotąd iak tylko narzekania. Wszyscy kupcy maią daleko więcey towarów niżeli sprzedać mogą. Nie ieden poiedynczo sprzedaiący zaledwo 8 talarów w przeciągu 8 dni utargował. Cena sztuki średniego gatunku sukna spadła o 2 do 3 tal. Cena skór także spadła, a przecież nikt ich nie kupuie. Pomimo narzekań były iednak w pierwszym tygodniu dosyć znaczne czynności, ale te nie odpowiadaią wcale stosunkom mnostwa towarów. Anglików iest tu mnostwo; maią tak wiele towarów, iak ieszcze nigdy nie mieli i sprzedaią ie bardzo tanio; nikt nie może poiąć iak mogą przy tak nizkich cenach obstać. Jest tu także wiele Francuzów i Niderlandczyków, ale brakuie kupuiących, co stanowi pomyślność tuteyszego iarmarku. Futra są drogie, ponieważ nie wiele ich przywieziono. Osadnicze towary są wiednakowey cenie, równie iak iedwabne. Modne materyie, iako to Bombassin, Merinos, i t. d. są dosyć drogie; ale nie wiele ich kupuią, ponieważ wszystkie rodziny ograniczaią się w wydatkach. Zimno, niepogoda i drogość żywności maią także szkodliwy wpływ na iarmark tuteyszy; każdy wyieżdża iak tylko nayprędzey może.

DODATEK
DO Nro 42.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 25 MAIA 1817 Roku W NIEDZIELĘ.

Z Kassel d. 12 Maia.

Elektor wydał edykt znoszący zaprowadzone pod rządem przywłaszczyciela pomięszanie stanów i wynikaiące ztąd nieprzyzwoitości. W moc tego edyktu wychodzące w kraiu Elektorskim gazety nie maią na przyszłość mieszkańcom z klassy mieszczan, nie posiadaiącym żadnego urzędu, dawać tytułu Pana, który służy iedynie szlachcie lub uprzywileiowanem od Elektora klassom i urzędnikom.

P. Lepel pozostanie iako poseł Elektora przy seymie związku Niemieckiego, a poprzednik iego P. Carlshausen będzie rezydentem przy wolnem mieście Frankforcie.

Od brzegow Menu d. 11 Maia.

W. Xże Hesko - Darmstadtski, W. Xże Meklenbursko - Strelicki i Xże Nassau przystąpili do S. Przymierza.

Nieskończenie wszyscy są ciekawi iaki koniec weźmie sprawa nabywców dóbr narodowych w Elektorstwie Heskim, zwłaszcza, że to pierwszy przykład, ażeby protestowano się przeciw wyrokowi seymu.

Około północy d. 27 Kwietnia w Biedenkopf (w kraiu Darmstadtskim) widziało kilka osób spadaiącą z powietrza obok Xiężyca ognistą bryłę w kształcie cebrzyka na ziemię, która spuszczała się powoli, a gdy była blisko ziemi, rozpękła się z łoskotem na kawałki

Mówią, iż kapituła Konstancyyska obstaie przy swoim wyborze na administratora X. Wessenberga. Ostatni miał poiechać do Rzymu dla przeproszenia Oyca S.

Rozmaite Wiadomości.

W ciągu miesiąca Maia mamy dwa razy pełnią, to iest 1go i 30go co rzadko się zdarza.

W kupieckich spichrzach Królewieckich odmierzono w miesiącu Kwietniu i sprzedano 6561 łasztów zboża. —— Do 22 Kwietnia weszło do Piławy 212, a wyszło 182 statków więcey niżeli w pierwszych 4 miesiącach roku zeszłego. — Do Memlu od 1 do 22 Kwietnia weszło 76, a wyszło 75 statków. Do Królewca przybyło pod wodę 227 statków kraiowych.

Przypuściwszy ludność ziemi do 1000 mill. ludzi; przypuściwszy, że wszyscy w przeciągu iednego wieku wymieraią i podzieliwszy ich potem na trzy pokolenia, tedy

wypada, że w iednym roku umiera 33,333,333 ludzi, w iednym dniu 91,324, w godzinie 3803, w minucie 65, w sekundzie 1. Rodzi się zaś w iednym roku 37,037,037, w iednym dniu 101,471, w godzinie 4228, w minucie 70, w sekundzie 1. Z 1000 urodzonych w pewnym przeciągu czasu dzieci, pozostaie przy życiu po 1wszym roku 740, po 3 latach 600, po 5 latach 584, po 7 latach 564, po 9 latach 546, po 10 latach 540, po 15 latach 518, po 20 latach 496, po 25 latach 491, po 30 latach 446, po 35 latach 520, po 40 latach 385, po 45 latach 350, po 50 latach 313, po 55 latach 271, po 60 latach 226, po 65 latach 180, po 70 latach 130, po 75 latach 85, po 80 latach 49, po 85 latach 24, po 90 latach 11 po 95 latach 9, po 97 latach 1. — Na iednakowey przestrzeni ziemi żyie w Islandyi 1 człowiek, w Szwecyi 14, w Turcyi 36, w Polsce 52, w Hiszpanii 63, w Irlandyi 99, w Szwaycaryi 114, w Niemczech 127, w Anglii 152, w Francyi 160, we Włoszech 172, w Neapolu 192, w Wenecyi (mieście) 196, w Hollandyi 224, w Malcie 1103 ludzi. — Połowa urodzonych umiera w pierwszych 17 latach. Nayzdrowsze dzieci rodzą się od 1go Stycznia do 1go Kwietnia — Z 10,000 ludzi ieden dochodzi 100 lat wieku.

Bieg Pieniędzy w Wiedniu dnia 17 Maia 1817 r.

Czer: Zł: Hollenderski 15 Zł. r. 24 kr. Szein.
Czer: Zł: Cesarski 15 — 10 — —
Moneta konwencyyna za 100 . . . 330 $\frac{5}{8}$ Szeinami.
W Krakowie daią za Zł. rvń. w Szeinach Złp. 1. gr. 4 monetą srebrną.

DONIESIENIA.

Wydział Dochodów Publicznych i Dóbr Narodowych w Senacie Rządzącym, Wolnego, Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu. Kiedy P. Pulkiert ostatni nabywca Młyna w Rakowicach przez wieczną Dzierżawę dla trudności w uzyskaniu Paszportu wyniesienia się za granicę, nie uiścił się w dopełnieniu warunków Kontraktów, Kommissyia Włościańska postanowiła na nowo puścić wspomniony Młyn drogą Licytacyi z tą dla licytuiących dogodnością, iż iuż cena pierwszego wywołania i ustanowienia Kanonu nie będzie Złp. 3133 gr. 3 i $\frac{1}{3}$, ale Złp. 2333 gr. 3 i $\frac{1}{3}$. Pierwszy więc termin Licytacyi iest ustanowiony na dzień 6 Czerwca r. b. i takowa w Biórze Wydziału Dochodów Publicznych o godzinie 10 ranney rozpocznie się. — W Krakowie dnia 18 Maia 1817 r.

Linowski.
Gadomski, S. W.

Wydział Spraw Wewnętrznych, i Sprawiedliwości w Senacie Rządzącym, Wolnego, Niepodległego, i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu. — Stosownie do Uchwały Rządzącego Senatu z dnia 10 Maia r. b. Nro 1333 podaie do wiadomości, iż w dniu 1 Czerwca r. b. o godzinie 10 z rana odbywać się będzie w Wydziale Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości publiczna Licytacyia, na wypuszczenie w Entrepryzę wystawienia drogi murowaney (Chausée), to iest, na zrobienie drogi w takim sposobie, w iakim są publiczne gościńce Astryiackie; od Grodzkiey do Nowy Bramy, po za miastem ciągnąć się maiącey. Ktoby przeto był w chęci zalicytowania tey roboty taniey, od ustanowioney ceny pierwszego wywołania Złp. 5723 iako ilości z wyrachowania Anszlagiem stosownie do planu sporządzonego obiętey, niełącząc w to kwoty złp. 999 za szacunek Materyału w naturze dostarczyć się maiącego odtrąconey; zechce się w zwyż powołanym mieyscu i terminie stawić z vadium w 10tey części złożyć się winnym, gdzie równie o warunkach Kontraktu w każdym czasie powziąść może wiadomość, iako też przekonać się z anszlagu, ile fur i ludzi do tey drogi potrzebować może. — W Krakowie dnia 16 Maia 1817.

Grodzicki.
Rayski.

Wydział Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości w Senacie Rządzącym, Wolnego, Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu. Zachowuiąc w porządnym wykonaniu Uchwałę Rządzącego Senatu Miasta Wolnego Krakowa w dniu 29

Maia 1816, którą postanowionemi i obwieszczonemi zostały dwa wolne Jarmarki w tymże Mieście corocznie odbywać się maiące; uwiadomia publiczność, że w dniu 24 Maia r. b. rozpocznie się i otwarty będzie Wolny Jarmark piętnaście dni trwaiący, na który wszelkiego rodzaiu Towary, tudzież Bydło i Konie sprowadzone lub wyprowadzone z Miasta Krakowa, nie będą podlegać żadney opłacie celney w kraiu Wolnego Miasta Krakowa. — W Krakowie dnia 11 Maia 1817 r.

Grodzicki.
Darowski.

Wydział Dochodów Publicznych i Dóbr Narodowych w Senacie Rządzącym, Wolnego, Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu. Podaie do wiadomości, iż w dniu 27 b. m. od godziny 10 z rana w Biórze Wydziału odbywać się będzie Licytacyia publiczna Dzierżawy Podatku Konsumpcyinego od Trunków, iako to: od Wódki, Miodu, Araku, Wina i innych Zagranicznych napoiów co do miast Chrzanów i nowa Góra na rok ieden zaczynaiący się w dniu 1 Czerwca r. b. a kończący się z dniem ostatnim Maia r. 1818. Cena fiskalna względnie obudwóch Miast razem wynosi Złp. 7514 rocznie, którey dziesiąta część czyli złp. 751 iako wadium przed Licytacyią złożoną bydź ma. O innych warunkach w Biórze Wydziału wiadomość udzieloną zostanie. — W Krakowie dnia 13 Maia 1817 r.

Linowski, S. P.
Gadomski, S. W.

Wydział Policyi w Senacie Rządzącym, Wolnego, Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu. W skutek Rozporządzenia Senatu Rządzącego, z dnia 5 b. m. do Nro 1290 ninieyszym do publiczney podaie się wiadomości, iż posada Akuszerki Okręgowey w mieście Chrzanowie wakuje, a zatym mieysce takowe otrzymać chcące Akuszerki zgłosić się maią do Senatu Rządzącego z swemi do tego kwalifikacyiami. — W Krakowie dnia 16 Maia 1817.

W. Boduszyński, S. P.
Konwicki, S. W.

Wydział Policyi w Senacie Rządzącym Wolnego, Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu. Wzywa dotyczące Władze, iżby skazanego za kradzież na sześć miesięcy więzienia Melchiora Chwyłę z roboty publiczney zbiegłego, wedle wskazanego poniżey opisania śledzić, i za wyśledzeniem przytrzymawszy wprost do aresztów Kryminalnych Krakowskich pod strażą onego odstawić rozkazali. — Tenże iest rodem ze wsi Luśnica z Gallicyi Cyrkułu Myślenickiego, ma lat 21, okrągłey szerokiey twarzy, stanu wolnego, nizki, nosa średniego, czarnych ostrzyżonych włosów, małych piwnych oczu, w czasie ucieczki był w aresztanckim krótkim ubiorze. — W Krakowie dnia 5 Maia 1817 r.

W. Boduszyński, S. P.
Konwicki, S. W.

Kamienica w ulicy Rożanney pod Nro 619 iest do sprzedania. Życzący kupna raczy się do Właściciela tamże mieszkaiącego zgłosić.

Pewny rodowity Francuz posiadaiący doskonale ięzyk Niemiecki, przytem wiadomość Arytmetyki i Geografii, życzyłby bydź nauczycielem domowym na Prowincyi lub tu w Krakowie, o którym dowiedzieć się można u Redaktora Gazety Krakowskiey.

Od strony Czes: Król: Swoszowskich kopalni Siarczanych Prefektury, czyni się niniejszym powszechne obwieszczenie: — Że w moc Wysokiego Nakazu, z powszechney Nadworney kammery z dnia 10 Marca 1817 roku pod liczbą 3570 w lokalney cenie przedarzy tuteyszey w małych okrągłych laskach dystyllowaney Siarki na 24 Zł. Reńskie w Walucie za ieden Centnar. Nadto waga naznaczona iest, w którey cenie w każdym czasie według upodobania, w większych po kilka set, iako też w mnieyszych kawałkach po iednym Centnarze, w skrzyniach dobrze opatrzoną za gotową zapłatę dostać można. Przez Ces: Kro: kopalni Siarczanych Prefekturę w Swoszowicach dnia 16 Maia 1817 r.

Podpisany uwiadomia Publiczność, że znowu nowy Rękopism z 13 arkuszy złożony, pod tytułem: *Brevis Bibliotheca manualis oeconomica*, chce oddać do druku, zawieraiący dzieła Francuzkie, Łacińskie, Niemieckie, Angielskie, Włoskie i Hollenderskie; w pierwszych 3 językach przeszło 500, a ogółem przeszło 2000 Xiążek porządkiem abecadła na klassy podzielonych. Zasada, którey się trzymał iest 1) każde dzieło musiało bydź w tym wieku drukowane; 2) więcey iak 3 razy przedrukowane; 3) mieć autora wymienionego; 4) bydź in 8vo drukowane i 5) nie większe nad 2 części. Od tego prawidła nie odstąpił chyba z konieczney potrzeby. W podróżach swoich przez część rzeczonych kraiow musiał zakupić i przeczytać 90 Repertoriow, na co nie mało kosztu i czasu łożył. Ponieważ druk znacznych wymaga kosztów; chce zatem swoie dzieło podać na prenumeratę po zł. pol. 4 na exemplarz; przyymie także do druku kompanistę. Ktoby się podiął rozesłać iego dzieło do zagranicznych miast, ofiaruie mu 25, a 50 od sta ieżeli podeymie się w roku go rozprzedać. Gotów nawet iest sprzedać ten Rękopism za czerw. zł. 6 z zapewnieniem sobie 50 exemplarzów tegoż dzieła. Obszerniey dowiedzieć się można u X. Fr. de Jussin, w Krakowie pod Nr. 504 w ulicy Floryiańskiey, dawniey w Klasztorze XX. Bernardynów mieszkaiącego.

Trybunał Cywilny Iszey Instancyi Woiewodztwa Krakowskiego. W sprawie między Sukcessorami ś.p. Jana Nowakowskiego, iako to Eleonorą z Frölichow Nowakowską pozostałą wdową, Matką i Opiekunką małoletnich Seweryna i Juliana Nowakowskich z iedney, — A sukcessorami niegdy Kazimierza Hrabi Szembeka, to iest: Ignacem, Wincentem i Józefem HHr. Szembekami z drugiey strony, o Amortyzacyą skryptu na zło. pol. 18000 pod dniem 11 Października 1798 wydanego. — Po wysłuchaniu wniosku Urzędu publicznego, zważywszy, iż Powodowie wnosząc zagubienie skryptu przez niegdy JW. Kazimierza Hr. Szembeka na summę Ośmnaście tysięcy zło. pol. pod dniem iedenastem Października Tysiąc Siedmset Dziewięćdziesiątego ósmego roku, na rzecz niegdy Jana Nowakowskiego w Krzyszkowicach wydanego; domagaią się, ażeby celem amortyzacyi skryptu wspomnionego kroki prawem skazane przedsięwziętemi bydź mogły. — Pozwani zaś do żądania takowego przychylaią się, z warunkiem, ażeby gdy skrypt w mowie będący w tabeli Lwowskiey na Dobrach Jaruszewicach iest intabulowany celem amortyzacyi onegoż, ogłoszenie nietylko w tuteyszych Królestwa Polskiego i Miasta Krakowa, lecz i w gazetach Lwowskich nastąpiło. — Trybunał żądanie to stron obudwóch gruntownym bydź uznaie, i w tym względzie wszystkich mogących posiadać zagubiony skrypt, do produkowania takowego, wezwać dozwala wyznaczaiąc czas roku iednego, — wprzeciągu którego posiadaiący skrypt zagubiony z tymże popisywać się iest winien, pod rygorem, iż gdyby w czasie tym skryptu częstorzeczonego zagubionego okazać omieszkał, skrypt takowy za umorzony na zawsze i nieważny ogłoszony zostanie. — A Sukcessorowie niegdy JW. Kazimierza Hrabi Szembeka od wszelkich względem posiadaiącego skrypt ten odpowiedzialności uwolnieni zostaną. Przy tym Trybunał nakazuie powodom uwiadomić co Kwartał Strony interessowane przez Gazety Krakowskie, Warszawskie i Lwowskie o powyższym Wyroku i przylepienie takowego na drzwiach Sali Audyencyonalney Trybunału uskutecznić. — Działo się i osądzono na Audyencyi Publiczney Trybunału Cywilnego Iszey Instancyi Woiewodztwa Krakowskiego. W piątek to iest dnia 5 Lipca 1816 r.

(podpisano) *M. Gostłowski*, Prezes
Szałowicz, Pisarz

Zgodność wyiątku tego z Oryginałem zaświadczam
Szałowicz, Pisarz

We wtorek, to iest dnia 27 Maia r. b. za zezwoleniem Wysokiey Kommissyi Organizacyyney, oraz Wysokiego Senatu rządzącego, tu w Krakowie, w sklepie pod Nro 20 w Rynku na przeciw Kościoła S. Woyciecha, pod kontrollą Rządową rozpocznie się na nowo i kontynuowana będzie Wielka Loteryia na różne iedwabne, bawełniane i galanteryyne towary. Każdy stawiaiący złoty Polski ieden w monecie srebrney przypuszczony będzie do wyciągnienia sobie losu iednego; a gdy mu szczęście wygraną przeznaczy, takową natychmiast doręczoną sobie mieć będzie.